

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

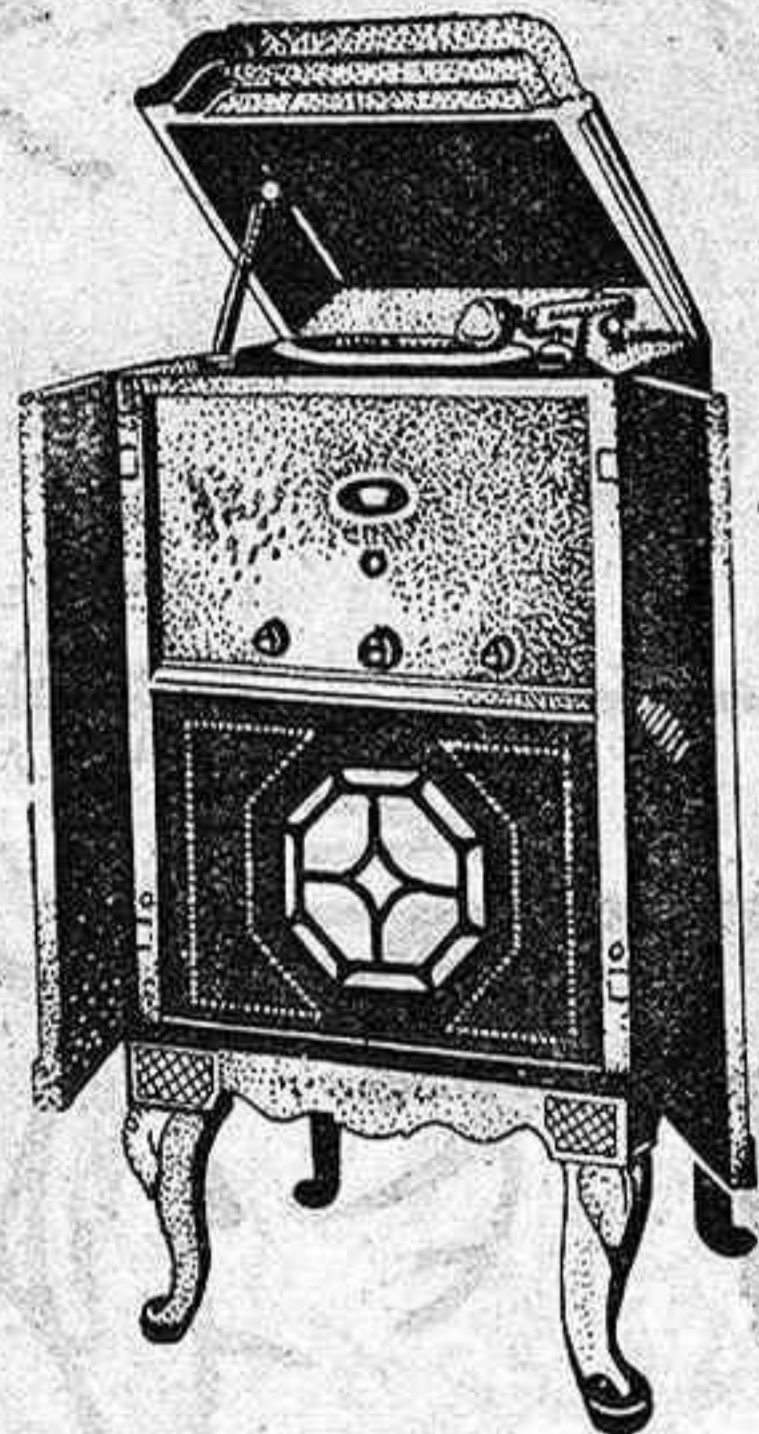

Madrid contra Catalunya

*El senyor Os: Miral...
 El noi de casa: Fes, fes. No t'estiguis... No veus que és sino un arbre genealògic?...*

Receptor RADIO CLIMO

enxufable al corrent, sense antena

Ramon Climent

Consell de Cent, 266 :: Telèfon 23058

PREU: 400 PESSETES

VIES URINÀRIES

impureses de la sang - Debilitat nerviosa
Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOLVRÉ

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

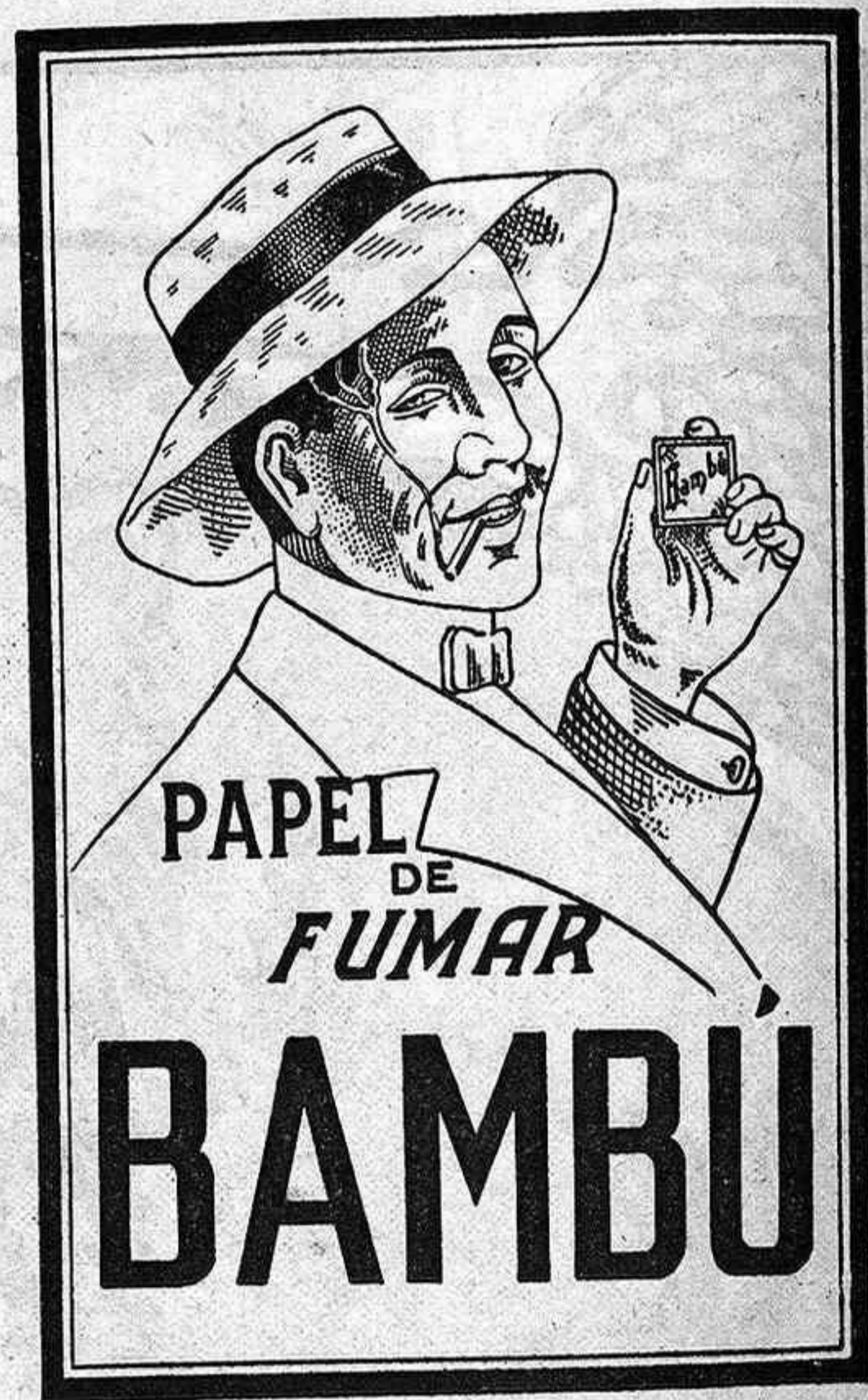
siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sífilis* (avariats), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronsos, supuració de les mucoses, calçada del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potenciàls del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·lar i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remitent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oftines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament, tractament i guariment de les dites malalties.

PAPEL
DE
FUMAR
BAMBU

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRONICA

A l'any del plebiscit

A gent creu que la política és cosa de neurastènics, d'histèrics moviments, de decisions inconscients i de nerviosismes femenins. A hores d'ara ha sorgit una generació que diu com els cavallers del Graal del catalanisme "O l'Estatut íntegre o cap", que ve a ésser un matic d'aquell vell terme polític que anys i anys ha estat la dominant de la vida catalana "O tot o res". A la qual cosa ens hem conformat amb el "res" i hem anat fent manifestacions polítiques espectaculars, manifestos xardorosos, actes de fatxenderia de façana, etc. La única cosa decisiva va ésser el que Josep Fontbernat ha dit amb paraula justa "la batalla de Prats de Molló" i que va demostrar al món que les paraules de revetlla del senyor Primo de Rivera, considerant acabat "el problema de Catalunya", eren una ximpleria més de qui va donar al món l'espectacle de que Espanya era un país baix de sostre. Francesc Macià, amb l'acte de Prats de Molló, fracassat i tot, va fer circular pel món la idea justa d'un catalanisme oprimat. Va fer més per l'internacionalització del problema de Catalunya el senyor Macià que tota la literatura que sortia de les oficines "Pro-Catalunya" del boulevard de Saint Germain. Però caiguda la monarquia, iniciada per l'honorable senyor Macià la política federalista, doncs la causa del separatisme havia estat guanyada foragitant del país al descendent de Felip V, semblava que el reconeixement de la vida jurídica de Catalunya anava a ésser un fet immediat. Això del fet immediat només ho podien suposar els que ignoren què cosa vol dir política i què cosa és vida política. Evidentment els vuit anys vergonyants de Dictadura els hem passat fent literatura. No es podia fer política i es feia literatura: llibres i teatre. La gent sembla que comprava llibres i butaques per patriotisme. Per fer política. Però els rectors de la vida política de Catalunya—una vida subterrània i interessant—es van descuidar d'educar al poble en la finor de la vida política general, i en acabar-se la Dictadura, en el moment en que la gent sense educació política tenia el sentiment revolucionari ben agut, varen sortir uns polítics ben intencionats que deien que era hora d'educar el poble, políticament. Ja no. Ja era massa tard. Les aules havien estat desterrades per l'acció al carrer. Es tenia molt per dir, però es tenia més per fer. La gent no volia una educació política que li hauria costat anys. El que volia era actuar d'una manera ben significativament hostil—per tant, revolucionària—contra els poders públics. I guanyada la revolució, iniciada la República, fet voluntat el sentiment transformador de les multituds, ha mancat a aquestes un inicial sentit polític. Han cregut que de la mateixa manera que s'havia resolt el canvi de règim es podien resoldre tots els problemes que les turmentaven. I així hem vist que quan s'ha donat al pro-

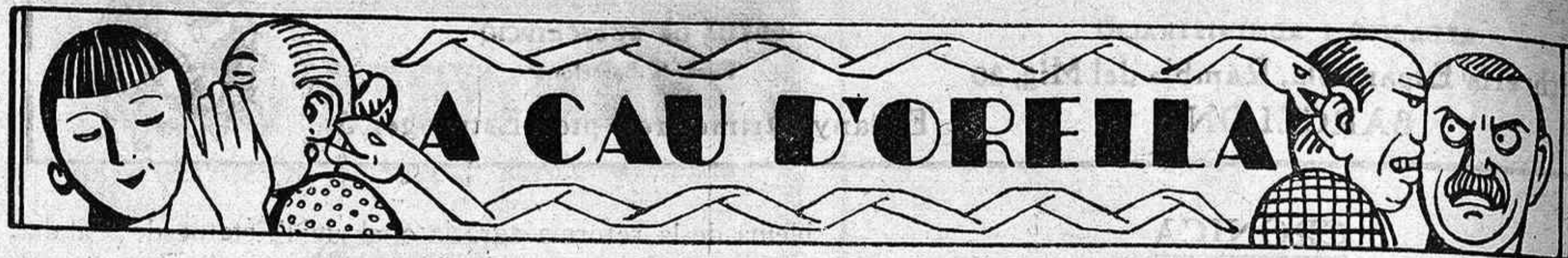
blema de la reforma agrària o al de l'Estatut de Catalunya una llargària considerable en la seva solució, les gents prenien novament actituds sincompades, volent resoldre un fet d'estructuració estatal com es va resoldre un canvi de règim: en un dia i d'una manera radical. La manca d'educació política ens ha dut aquesta manera simplista de resoldre els problemes. Ho volem tot depressa i corrents, fàcilment, tan fàcilment com va ésser desterrada la monarquia. I no és això.

L'Estatut de Catalunya troba considerables enemics i considerables adversaris al Parlament. Són gents que donen raons contràries a les que donen els catalans. No es pot negar, per exemple, que un Ortega i Gasset ha fet molt per crear ambient contra la monarquia; no es pot negar el paper considerable de Miguel Maura i el de Felipe Sánchez Roman per a dur la República, però quan ha arribat l'hora d'articular la República, aquests tres homes s'han oposat d'una manera més o menys vertical a l'autonomia de Catalunya. I llavors moltes masses catalanes, veient que hi havia dificultats, i dificultats considerables, per a treure l'Estatut de Catalunya, han volgut que una vegada més l'espectacle dominés l'eficàcia; que lo ineficient guanyés sobre lo convenient i que els nostres diputats, prenent una actitud heròica i de fàcil popularitat, s'estimesin més les ovacions d'unes masses en estat d'hiperestèsia que no pas l'obra silenciosa i una mica dolorosa de pactar, entendre's i arribar a un acord.

—L'Estatut que treguin del Parlament serà una caricatura d'Estatut—diuen.

No tant. L'Estatut que es tregui del Parlament serà una base d'organització política. Superior a la Mancomunitat de Catalunya, amb molts més mitjans que els de la Mancomunitat, i amb l'esperit constructiu dels catalans tot el que Catalunya faci serà superior l'esperit a la lletra. ¿Que no és això el que Catalunya volia? Evidentment. Però, ¿és que Espanya volia aquesta República? Cal tenir un sentit pràctic de la política. L'únic que convé al que es diu política. Sentit pràctic que no vol pas dir deshonora per a les idees. Els moviments revolucionaris es fan amb estat de sentimentalitat. Les estructuracions dels pobles amb sentit pràctic. Catalunya en aquests instants pot crear una política. Un moviment histèric, un desig de popularitat, una ambició de fatxenderia pot dur un daltabaix a la política general. ¿Rompiment? ¿I què? Ah, ja! Les magnífiques manifestacions, els telegrams a Madrid, les grans titulars en els diaris! Magnífic. Vella política. No. No és això. Cal compaginar el que es pot assolir amb el que s'ha d'assolir més tard. Quan hi hagi dos pobles més que tenint Estatut vegin que els Estatuts trets del Parlament tenen inconvenients, el mal és, potser, que ara no hi ha cap regió que tingui com Catalunya articulada el seu Estatut. Si Bascònia, Galícia, València tinguessin articulada un Estatut, a hores d'ara seria molt més fàcil guanyar. Què hi farem! Cal esperar. I no us càpiga cap dubte. Catalunya pot assolir ara un Estatut que no és el seu, però no trigarà gaires anys a tenir un Estatut superior al que va signar tot Catalunya el 2 d'agost de 1931.

FRANCESC MADRID

Solució

Els empleats de l'Ajuntament, no sabien si el dia de Sant Jaume seria festa o no. Al fons, malgrat que els susdits empleats es sentissin completament laics, haurien volgut no treballar aquest dia.

Però quina excusa donar per a no presentar-se a les oficines el dilluns?

Després de molt rumiar, un gat vell d'aquesta casa, va trobar la fórmula.

Farien festa, per a protestar de què a Barcelona, no fossin declarats oficialment dies completament laborables els de les festivitats dels Sants i Santes...

Cortesía madrilenya

Els madrilenys són cada dia més cortesos, més amables, més cordials. Tothom—encara que ells no ho diguin—sap que els diputats catalans n'es-

tan encisats de poder-hi passar uns quants dies cada setmana. Ara, però, ja no són tan sols els diputats catalans aquells que senten els dolços efectes d'aquesta cortesia. No fa molt, Lluís Bello havia entrat en un bar de Madrid. Cal dir que no era pas un bar popular, sinó més aviat—és un dir—d'una certa distinció. Quan els habituals van fer-se càrrec de qui era el nou concurrent, tots, gairebé automàticament s'alçaren i, dempeus, el braç extès, li senyalaren la porta.

Lluís Bello sortí. Una mica amargat, certament, potser també una mica corvades les espatlles, però amb l'ànima més testa, més altívola que mai.

La "corte" i la "cort"

Hi ha algun diari castellà que encara segueix anomenant la "corte" a Madrid.

Ho trobem bé. Unicament que nos-

altres, com que ho hem de traduir en català, l'anomenarem: la "cort".

La higiene i la pudícia

Les immoralitats que es cometien a les nostres platges són tan esgarrifoses que el diari catòlic "El Matí" ja no en té prou amb amenaçar els banyistes amb les penes més vigeroses de l'infern. Com que d'aquestes amenaces es veu que ningú no en feia cas, han canviat de tàctica. Han llogat un doctor perquè els hi escrigui uns esglaiadors articles en els quals hi és afirmat que els banys de sol són tant la causa de no sé quantes terribles malalties. Gairebé, gairebé diu que produeixen la llebrosia.

Ens pensem, però, que els decidits adoradors del sol seguiran sense fer cas d'"El Matí" i lliurant-se a llurs llangoroses voluptats. El simpàtic diari de color de rosa no els sembla útil sinó per embolicar llurs esmorçars.

Després del debat

—Ja veieu, volia caçar perdus i el tret li ha sortit per la culata.
—Es que ja no en queda res d'aquell Lerroux, no més el capell.

La muntanya i el mar

LES TRES MARIES

Són tres pobres. Tres pobres que en són i en fan. Els del poble, els que els donen l'almoïna, també en són de pobres. Però no en fan. Treballen: per això són pobres. Perquè jo crec que mai no s'ha vist qui s'hagi enriquit treballant. Fixeu vos com quan parlien d'un milionari que va començar pobre, sempre fou en terres llunyanes i de manera que hom no pogués esbrinar el com i el què de semblant miracle.

Els diuen les tres Maries: la "Maria boja", la "Maria borratxa" i la "Maria del gos". Venen cada divendres, perquè al poble no els poden fer caritat més sovint. Si els en feien, el poble en pes acabaria fent la competència a les tres Maries. Truquen amb preferència a les cases dels humils, que aquí en aquest poble de marina són els pescadors on saben que sempre són ben acollides.

A les cases dels senyors—d'aquesta cosa ensopida i cursi que són els senyors al poble—no hi truquen. Saben que hi ha gossos, uns gossos als quals s'han encomanat totes les manies dels seus amos, uns gossos que tenen fums aristocràtics, i només saluden la gent grassa i ben vestida i els capellans.

A les cases blanques dels pescadors també n'hi ha de gossos, però són d'una altra mena. No tenen manies ni prejudicis, són més demòcrates i no donen cap importància al diner. Aflaguen els pobres, els esparracats, i lladren al rector i a la guàrdia civil.

La "Maria boja" és una dona alta, seca i torrada com una canya de canyella. Dalt de tot de la canya hi ha uns cabells d'un color molt difícil de definir i sempre despentinats. Aquests cabells neixen en un cap agut, amelonat i petit com el d'una criatura. Té una punta de nas, però només una punta; uns ulls de mirada estràbica; una boca torta; un coll llarg i granel·lut que sembla el d'un pollastre. És epilèptica i camina a sotregades.

Se la sent de molt lluny perquè fa uns crits terribles, esquinçats, que recorden un xic els crits dels paons. En arribar, la volten els infants, molt admirats d'aquells crits que no saben imitar. Segurament li tenen enveja.

Travessa el poble—la part baixa del poble—aturant-se de casa en casa. i els seus crits es perden al lluny.

La "Maria borratxa" és menuda i botaruda, mal fardada i plena de bonys. Té un cap com un préssec, com un préssec d'aquests que en diuen d'aigua i que per fora són vermells i morats i per dintre d'una blancor verdosa.

No sé com la "Maria borratxa" té el cap per dintre, però per fora puc assegurar-vos que el té com un préssec. Les galtes i el nas són vermelles. La resta de la cara, bruta, fa el morat.

La "Maria boja" té una certa coqueteria, una coqueteria còmica. Li plau vestir-se amb robes de colors virolats. Va carregada de medalles, collarets i anells de llauna. Quan algú li posa unes gotes d'aigua de Colònia—d'una aigua de Colònia que no és pas d'Atkinson—, s'estremeix de goig, riu amb la boca plena de habes.

Sempre porta flors al cap. I un dia es presentà portant-hi un barret, un barret autèntic, ple de flors i llaços, però vell i passat de moda. Aquell dia, al barri de pescadors hi hagué festa major.

La "Maria borratxa", veient riure els altres, no s'ofenia. Les rialles li semblaven una mena d'homenatge i

també reia. Després de riure demanava un got de vi.

Quan ja ha visitat totes les cases, se'n va carretera enllà, trontollant més que mai i parlant sola.

La "Maria del gos" és una doneta pàl·lida, malaltissa, de grans ulls que s'obren en una mirada plena de pasme i estranyesa. Va més neta i polida que les altres Maries. És més pacífica, més assenyada, més tranquil·la.

La "Maria del gos" porta un cabàs. S'asseu a l'entrada del poble, en un marge. Del cabàs en treu un pot, una ampolla de llet i una cullera.

Després es descorda el gipó i del pit treu un gos: un gos petit que cap a la mà. Posa la llet al pot i, una cullerada el gos, una cullerada ella, s'acaben la llet. Torna a posar el pot i l'ampolla al cabàs i el gos al pit—després de besar-lo i fer-li moxaines, talment com una criatura—i entra al poble.

Ai poble, la gent li pregunta pels gossos talment com si li preguntessin pels seus fills. I la "Maria del gos", somriu...

LLUÍS CAPDEVILA

—Pel juliol ni dona ni cargol, deia el refrany; però des de ara, pel juliol estufes i castanyes.

EL TEMPS

Ja és hora que parlem del temps. Altrament no sabem de quina altra cosa parlar que no fecim empipar algú. Teníem un altre glossari fet, però resultava massa fort, massa picant. I ara, en aquest temps, no convenen les coses massa picants, massa fortes. Estem a règim. En política, en teatre, en literatura, estem a règim: règim de discreció, de grisor, de conllevància, d'aigua calenta.

Valdrà més, doncs, que parlem del temps. I escrivim aquest glossari—que hauria d'ésser una fuetada—de manera que no fereixi ningú, que no interressi ningú, que resulti una cosa sense suc ni bruc.

Val a dir, però, que el temps bé es mereix un glossari.

Fa un temps que ha tothom té esperat.

Creiem que estem alabant el mes de juliol perquè ens ho diu el calendari, i a nosaltres no ens agrada dur la contrària ni al calendari.

Però si fos així, no ens ho creuríem.

Si no fos així creuríem que estàvem acabant l'octubre i era cosa de

desenterrar l'abric del sac on el tenim amb boles de naftalina, que li fan companyia perquè no s'enyori.

Allò que diuen que "hasta el cuarenta de mayo no te quites el sayo", mai com aquest any ha estat veritat.

Però el "cuarenta de mayo" s'allarga massa. I la broma esdevé un xic massa pesada.

Altres anys a hores d'ara la gent jove ja tenia la pell de color de xocolata. Aquest any no ha estat possible perquè gairebé no ha fet sol.

I les platges, que eren les graelles on es rostien els joves, ofereixen un aspecte desolador. Semblaven deserts: perquè hi havia sorra, però res més que sorra. I eren tan desert que àdhuc la sorra s'hi avorria.

Plou, està núvol—és clar: si plou és que està núvol—, fa fred.

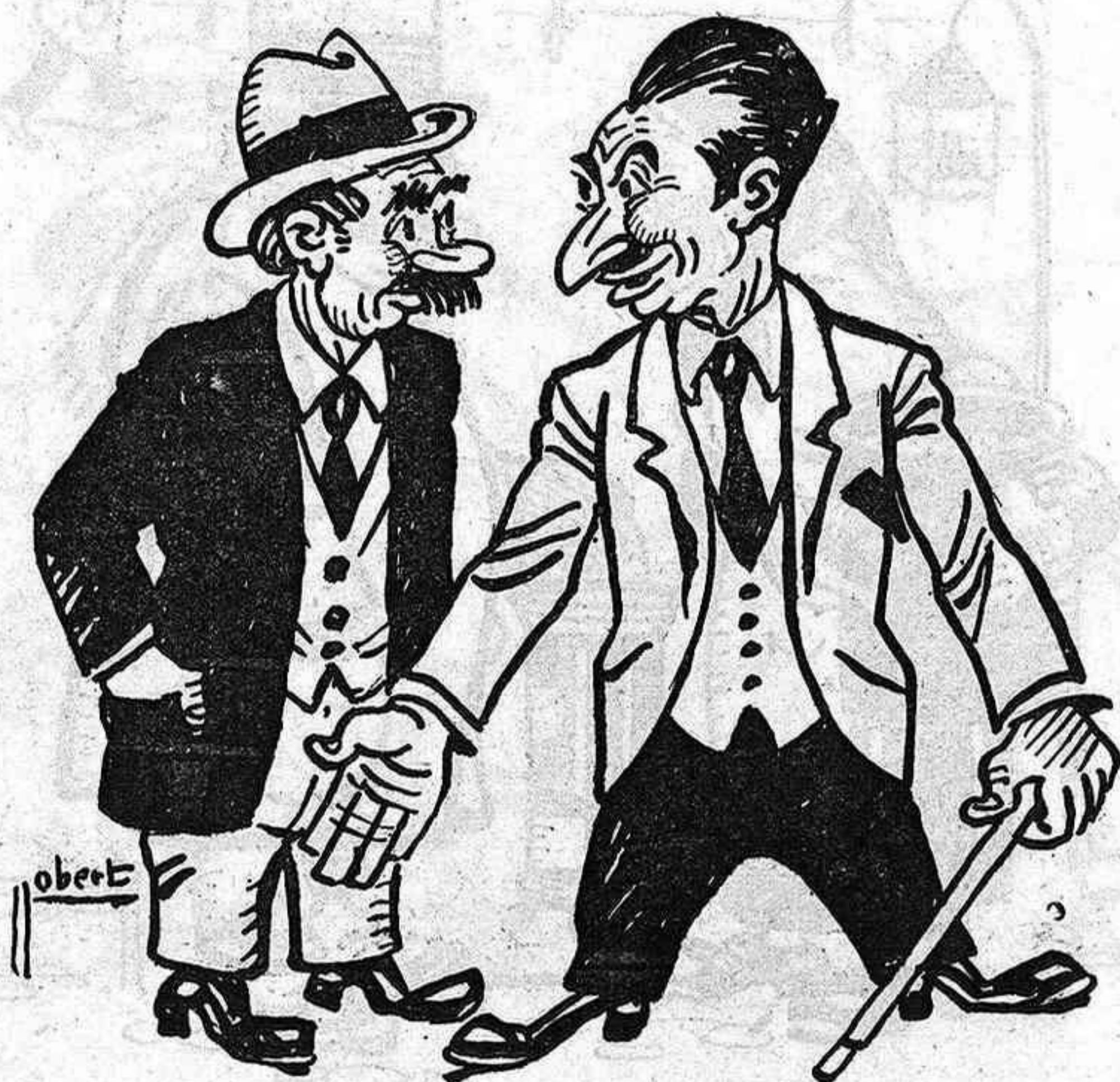
I diuen que això és l'estiu. Si no ho diguessin, gairebé no ho creuríem.

VIRAI

El vot de la dona

Nosaltres no comprenem ben bé l'esverament d'alguns polítics davant el cas del sufragi amb la intervenció directe del sexe d'enfront.

No comprenem ni l'entusiasme de la Lliga en defensar-lo, ni la por de les esquerres en combatre'l.

—Noi, estàs molt exaltat!

—Es que soc l'home de la pega. He posat una fàbrica de volos, i aquest estiu sembla que siguem al Polo Nord.

La Lliga compta segurament en què idem és un instrument tan associat i imprescindible a la dona ben educada, que aquesta no podrà prescindir mai de tan decoratiu atuell.

I l'Esquerra, per contra, té una por cervical a tota mena de lligues.

Nosaltres posats sempre en un pla neutral—i no és que tinguem res de neutres—hem de confessar—perdó, aquesta confessió és laica—que trobem injustificats l'entusiasme dels uns i la temença dels altres.

La estadística declara francament que el número de votantes és superior al de votants.

Però es tan complexe el cor i la voluntat de la dona que estem segurs que la seva participació al sufragi ha de tenir les més insospitades sorpreses i conseqüències.

Quin home pot vantar-se d'haver copsat tots els secrets amagatzemats en els recons del cor femení? Cap.

Estem segurs de què més d'una dama, amb la creu al pit i el devocionari als dits, el "céfiro" al cap, l'esguard fitant a terra i el posat modest, votarà al que representi les idees més "reconsagrades". I en canvi pot presentar-se a les unes una febra incitant, opulenta de carn, respirant sensualitat per tots els poms i donar el vot al vicari de la parròquia.

La que no ha pogut tastar les sagrades delícies de la maternitat per un esperit de compassió o d'ofegat desig votarà al pobre candidat que estigui més carregat de fills.

I la que es trobi... interessada, elegirà, per exemple, al diputat jove i solter, de pèl moixi, encarnació més pròxima del què ha de venir. Mirarà l'urna com una cosa ungida que té força analogia amb ella perquè sap que d'aquella urna panxuda i exuberant n'ha de néixer quelcom que ella voldria amb maternal sollicitud.

Deixeu fer a la dona. Deixeu-la votar. Pot ésser que ho esguerri—perdó senyors—i faci un disbarat com el va fer la primera vegada que la varen deixar votar, que va ésser al Paradís Terrenal; però ella ho farà amb la millor bona fe del món.

Deixeu-la votar i no la coaccioneu ni la presioneu—tampoc ella ho permetria—disposem nos a la "conllevància" amb ella, que mai l'hem refusada i pensem l'illusió que ha de fer l'escalar alts llocs empenyut per unes belles mans femenines.

LLURÓ

TIPUS DE SAINET

Tres diàlegs amorosos

ENTRE GITANETS

Ell.—Ai! Mals menguis em recar-golin! No diguis que no et camelo que per tu m'estic aprimant fins que faré l'últim catarrec.

Ella.—Doncs deu ésser que li tens manies al paio "Taca d'oli". Si ja saps que a mi els paios se'm travessen aquí al fetxet. Mala pigota el raboci que de les seves tripetes n'haig de fer cordills per a estendre hi la roba del xavalet que tu em facis!

Ell.—Així, doncs, el teu destí, la teva estrella, digue'm sóc jo?

Ella.—Sí, la meva estrelleta amb cua.

Ell.—I els teus sacais només es posaran tendres per a mi?

Ella.—I es desfaran de tan tendres.

Ell.—I aquests pinrrelets aniran a vendre puntes per a mi?

Ella.—I me'ls clavaria de puntes de París i de totes les puntes per tu. I al mig de les entranyetes, que ja me les fas portar més encatronades que pell d'ase de vint anys.

Ell.—I aquests garrotins són tots per "menguis"?

Ella.—Per "supenguis" ho tinc tot,

—Té! Ara m'he equivocat: no és aquest el que volia matar!

i voldria que fossis tu qui ho tinguessis sempre entre les mans.

Ell.—Em deixaré estimar, gitanassa!

Ella.—Com em "castigas del pit", gitanet!

Ell.—Em deixes dos "tronxos", que no l'abillo?

Ella.—Dos i quatre i mil que en tingues, que bé s'ho valen les cosetes que em fas dir, i encara serà mal pagat!

EN LA FESTA DE CARRER

Ella.—Vostè és d'aquells que a l'hora de la toia s'amaguen sota les pedres. Ja el conec, ja!

Ell.—Fscolti, "prenda", terrocet de sal, butxera del meu colomí, aspirina del meu mal de cap, jo no m'amago ni que vinguin els de l'"assalt".

Ella.—Que és el "Nelo", potser?

Ell.—Per vostè sóc l'Azaña corregit i augmentat, amb il·lustracions de l'Opisso.

Ella.—Les "il·lustracions" m'hi sobren. Per ilustrada, jo.

Ell.—Ja se l'hi veu. Els seus ulls saben batxillerat.

Ella.—En canvi, els seus es veu que són mestres.

Ell.—Ah, sí?

Ella.—En el fingir. Ara mateix m'estan dient el que no senten. Ara mateix diuen...

Ell.—Que l'estimo...

Ella.—Potser no.

Ell.—Que si fos de carquinyoli me la rossegaria tota.

Ella.—Com a dura ho sóc.

Ell.—No pot ésser "dura" qui com vostè presomeix d'illustrada. Dura de carns sí que deu ésser-ho, i fins tinc por que no se'm entredreixin abans de cerciorar-me'n.

Ella.—Ai, que corre vostè!...

Ell.—Tractant-se de vostè, a doscents per hora, i encara em sobra gas per una baixada...

Ella.—Ballem l'"one step"? Que cridem l'atenció i...

Ell.—Sí, sí; ballem-lo. Que n'és d'entremaliada! No sabia com fer-ho per a demostrar-me que és una pedra.

Ella.—Però no s'hi vulgui amagar a sota quan toquin la toia.

DE BALCÓ A BALCÓ

Ell.—Ep, veïna, que no són les deu encara per a donar-me la dutxa!

Ella.—Dispensi! L'he mullat? Ai, quin greu em sap! Regava la clave-

llina; amb aquestes calors es pansien...

Ell.—Totes?

Ella.—Totes... Per què ho pregunta?

Ell.—Perquè vostè en comptes de pansir-se es revifa més cada dia.

Ella.—Ja estem com sempre?

Ell.—Es vostè qui em tempta. Eva va temptar Adam amb una poma. Vostè ho fa amb una regadora. Evolutions del segle.

Ella.—No si faci gaire fort, que si el sent la seva senyora...

Ell.—Es sorda.

Ella.—Pobre senyora! Per escoltar-se'l a vostè quan s'hi va casar, tenia d'haver-ho estat.

Ell.—Com jo per escoltar-la a vostè en aquests moments. Vostè, quan surt a regar, ja sap que és el meu clatell el que rega i no els clavells del balcó.

Ella.—Sitt! Faci el desentès, que ve el meu marit.

Ell.—Com que deu ésser sort també...

Ella.—Després surt; va al Casino...

Ell.—Deixa ajustat.

Ella.—Sento angúnies.

Ell.—Tan depressa?

Ella.—Déu ens castigarà...

Ell.—Com tu a mi.

Ella.—Pavero! Com va lo del divorci. Jo així no hi vull seguir...

Ell.—S'allarga... S'allarga...

Ella.—I què farem, doncs?

Ell.—Com els dos són sords, "corazón ca no ve, ojos ca no lloran"...

FRANCESC OLIVA

—Quin poc esperit artístic tenen els que criden!

Lerroux “revolucionari”

—Milianu, porteu-me a casa que són les set del vespre i és hora d'anar a dormir.
Vosaltres seguïu fent una mica de revolució.

CAPRICIS I PARADOXES

PETITA APOLOGIA DE MADRID

Ara alguns senyors patriòtico-feixistes—madrilenys de professió—volen imposar la moda de parlar bé de Madrid. I parlar bé de Madrid no és pas difícil.

Madrid pot enorgullir-se, per exemple, d'haver deixat morir de fam Cervantes i d'haver tingut a la presó Quevedo.

Pot enorgullir-se també d'ésser la Meca de tots aquells que volen viure amb l'esquena dreta, dels que necessiten un càrrec remunerat per no fer res, dels aventurers de la política, dels més hàbils esgrimidors de sabre que ha conegut el món. D'aquestes escorialles s'ha format en bona part el Madrid modern, i per això és a tot arreu conegut i famós.

Un altre timbre de glòria de Madrid és el que hom en diu el seu casticisme. Casticisme, però, que no és altra cosa que localisme exasperat; que horror a la renovació de la vida i dels costums. Madrid és una de les ciutats espanyoles que més li costa d'evolucionar, de posar-se al compàs dels temps. Avui encara enyora les "manolas" i els "chisperos"; encara fa sentir elogis o elegies als mantons de Manilla:

mantons que naturalment no són precisament creació del país, i que si en llocs tancats i quan són de teles belles i de colors delicats o alegres té una certa gràcia, portats pel carrer encomanen a una ciutat l'aire de poble substancial a tons de barris del "Madrid castizo".

I és que Madrid que tant acostuma mofar-se dels provincians, és la ciutat més provinciana d'Espanya. Compareu-lo no ja amb Barcelona, sinó amb Bilbao, amb Sant Sebastià, amb València, etc., i veureu on hi ha un espèit més obert, més universal i cosmopolita.

Madrid, àdhuc materialment, té reconcs d'una gràcia provincial. Cert que també té grans edificis. Però aquests edificis no són pas bastits per l'esforç de Madrid. Són les províncies qui els ha pagat! I no n'han pagat solament la pedra, sinó l'esperit que els habita, és a dir, aquesta burocràcia o pseudo-burocràcia que devora el país.

Repetir que Madrid no té vida pròpia és un tòpic. Madrid s'ha fet gràcies a les magnificències dels reis i dels governs. Fa poc que Madrid, a desgrat d'això, amb la lleugeresa que és la característica del seu caràcter, es féu republicà. Però ara enyora els reis

que l'havien fet gran, i aquest és el secret, el dolorós i vergonyós secret de les coses que avui esdevenen a Madrid.

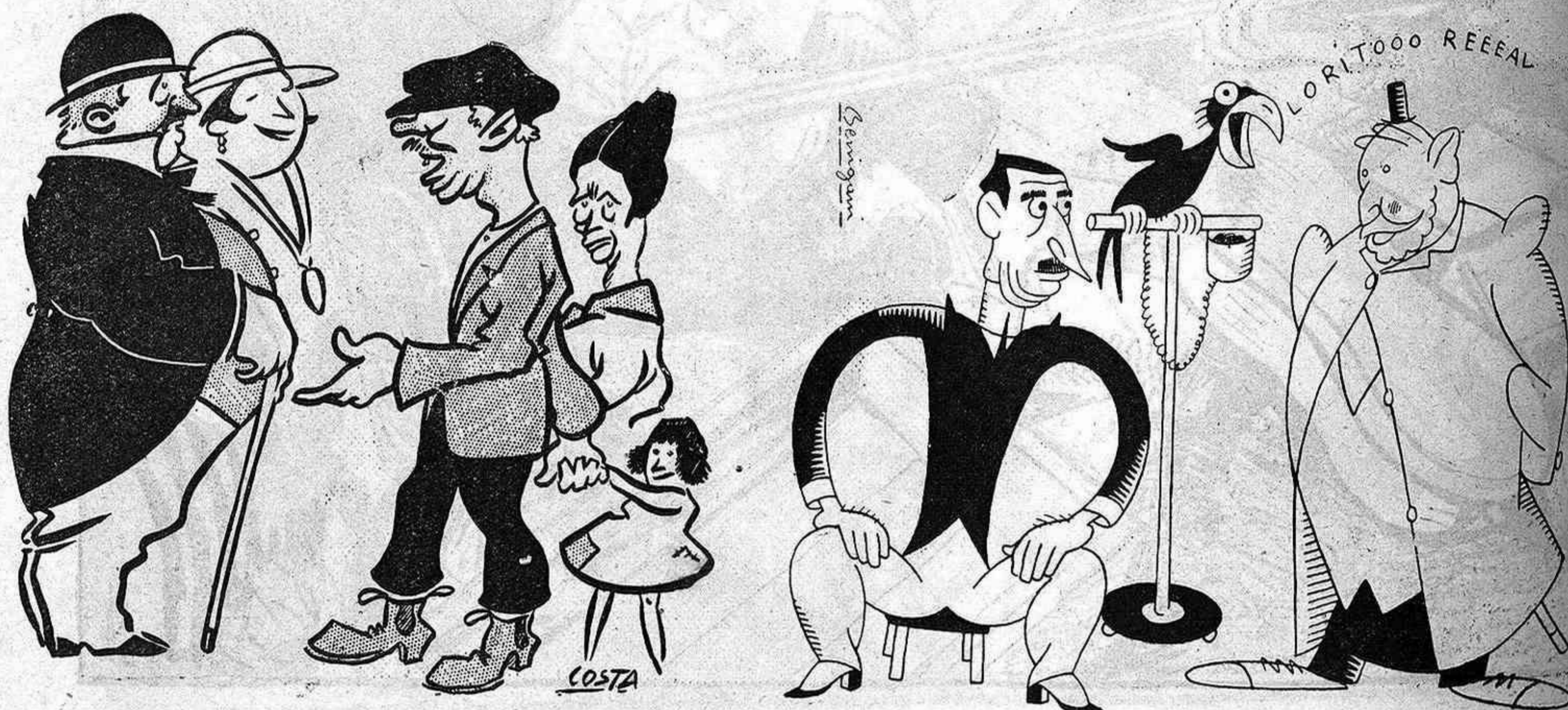
Madrid té por de perdre la seva situació privilegiada, de favorita ociosa. Per això crida histèricament contra Catalunya, i demà cridarà contra València, contra Bascònia, contra Galícia, contra qualsevol "regió" que s'atreveixi a aixecar la més petita reivindicació descentralitzadora.

Madrid té tot l'egoisme d'una gran capital, però no en té la grandesa. No aporta amb una irradiació cultural, artística i literària cap benefici a les "províncies". No sap irradiar sinó aquestes revistes que en diuen il·lustrades, amb olor de torero i de ballarina, aquestes revistes que d'ençà que no poden parlar del rei que tant enyoren, no saben de què parlar.

Madrid ni tan sols fa quedar bé Espanya, a desgrat dels diners que costa mantenir-lo, ni davant dels forasters. Un viatger sensible hom l'ha de treure aviat de Madrid, que no li diu res, i portar-lo a les petites grans ciutats castellanes: Toledo, Burgos, Avila, etcètera. Cal que el passegin per Andalusia o per Galícia...

En fi, com es veu, fer la lloança de Madrid no costa pas gran cosa. Per aquest estil, hom en pot parlar d'una manera indefinida.

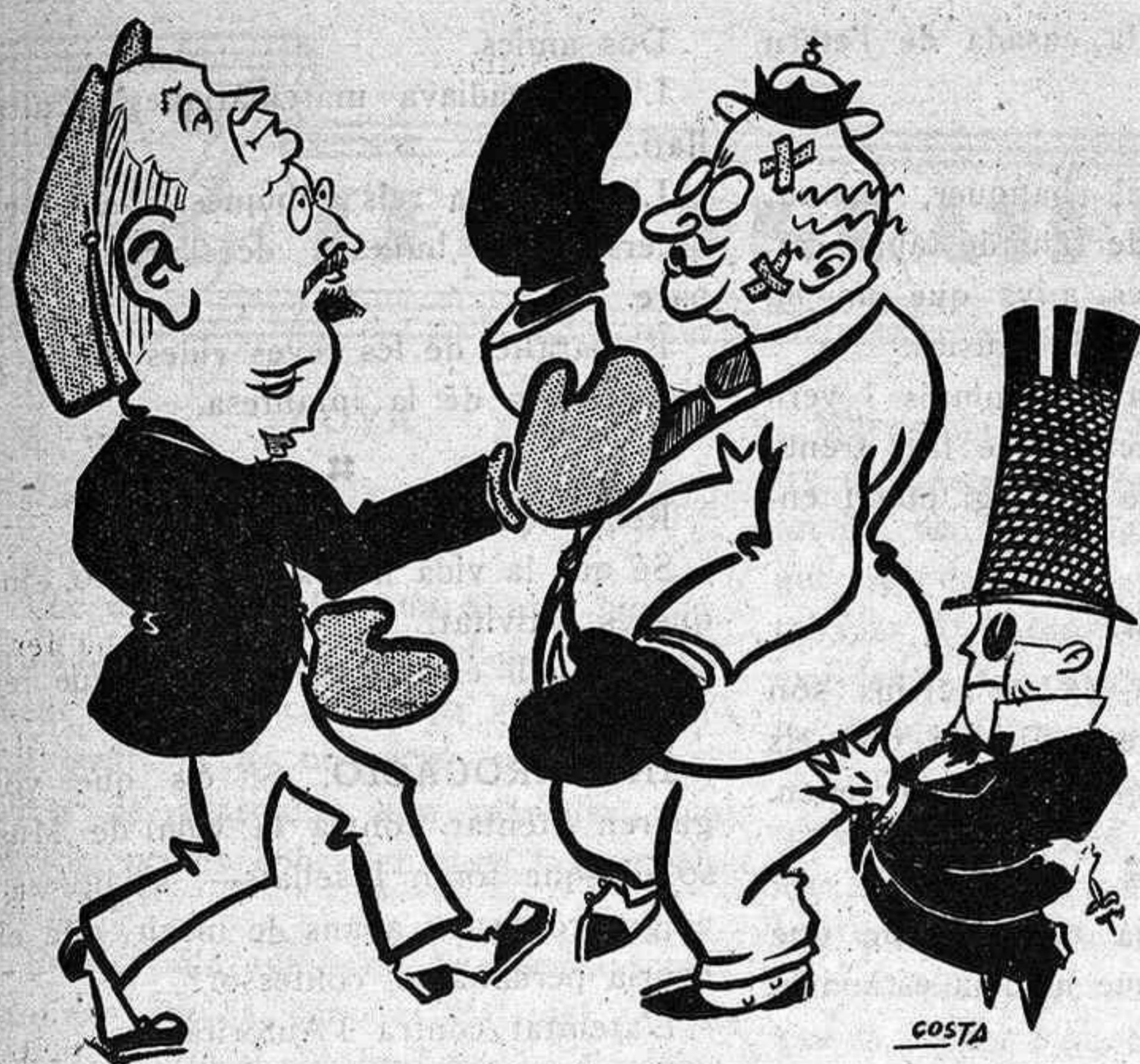
DOMÈNEC GUANSE

Caritat 1932

—Una almoïna, bon senyor?
—Abans dieu-me si sou de la dreta o de l'esquerra.

—Tantes pretensions que tenen els catalans amb l'ensenyament, i tèn, fins els lloros parlen el castellà!

La valentia del senyor Esteve

—Don Lacandru, vol dir que estic segur anant darrera de vostè?

—Mireu com està el partit, que fins Don Alacandru, ha deixat d'ésser "arrouxista".

Vuits i nous i cartes que no lliguen

ELS AMICS DE LES BESTIES

La cosa es va posant malament. L'altre dia fou un home que robava coloms al Parc, el que fou detingut. Ultimament, els moços d'esquadra, han agafat uns individus que havien subtilitzat dos cignes de la col·lecció zoològica del Parc, valorats en 3.000 pessetes.

Això ho comprendriem en el temps de Leda, doncs aquesta senyora, hi era molt aficionada, però, avui dia, no comprenem el que aquests individus es proposaven fer amb els subdits animals.

Si això continua, aviat haurem de posar una mena de burots a la sortida del Parc, que preguntin als visitants, quan s'en van cap a casa.

—Porten res de "robo"? Perquè no dubtem que hi haurà qui procurarà passar d'amagatotis, ja l'elefant, o el cocodril, o el camell, anomenat per el seu mal cap *Camelus Bactrianus*.

EL DIA DE SANT JAUME A L'AJUNTAMENT

El dilluns era Sant Jaume. El nostre batlle, resulta que es diu Jaume.

Era, doncs, el seu Sant. El dilluns, es treballà a l'ajuntament.

(Es curiós que en una casa on no es treballa mai, s'hagi de treballar jus-

tament un dia que la gent vol fer festa.)

Els periodistes que van a fer l'informació a l'ajuntament, foren obsequiats amb un aperitiu que els oferí el simpàtic alcalde.

—Es a causa d'ésser avui el dia del seu Sant, doctor Aguader, que ens obsequia?—li va preguntar un redactor d'un diari

—No, no—respongué seriosament la primera autoritat municipal, és perquè avui és el Sant de Sant Jaume..

EL GREMI DELS LLIMPIES

La societat, Associació Patronal de Salons de Llimpiabotes convoca als seus socis, a la Junta General que se celebrarà avui, divendres, en el seu local social, per a tractar del millorament d'aquest ram; es necessari donar un poc més de llustre a n'aquest ofici, per cert molt "arrastrat", i que està avui dia a l'altura del betum, ens deia un dels associats a l'esmentada associació, que per cert, no té res que veure amb el Sant Cristó de "Llimpias".

RESSENYAMENT

L'altre dia a la Generalitat, hi havia una reunió de parlamentaris.

Un diputat molt conegut per la seva verba i pel seu humorisme punxant, estava enraonant amb un periodista, que prenia els noms de les diferents personalitats que anaven arribant.

—Qui és aquell senyor amb la bar-

beta blanca?—preguntà aquest al diputat.

—Es en Bordes de l'"enquesta"

"EL ILUSO CAÑIZARES"

En Solà Cañizares, com tots sa beu, és advocat. Té un despatx impressionant, allò que s'en diu ben muntat.

Si el client d'en Solà, demana per a telefonar, aquest el fa passar en un petit quartet, on es troba l'aparell.

Al costat d'aquest, hi ha una llista de les persones a qui cada dos per tres ha de telefonar el gran Solà

La llista diu així:

"Alcalà Zamora... núm. tants. L'erroux... núm. tants... i segueixen Azaña, Miguel Maura, Prieto, Ortega i Gasset, etc., etc..."

Res, el milloret d'Espanya. Els clients es queden tots embadalits. I potser s'ho creuen...

ANEM

HOTEL SEGUR

Clarís, 8 - Telèfon 21525

No manqueu cada dia, a les sis de la tarda, a les subhastes populars de l'**HOTEL SEGUR**

FITXES

L'ETERN SACRIFICI. Es casaren. Ell no era res. Ella era bella.

—Vols un empleu?—Primer sacrifici. Fou ella la que el logrà.

Treballs de viure i d'engrandir el pis. Ella, sempre ella. L'home—ell—, només desitjava.

—M'agradaria un pis al Passeig de Gràcia!—Fa dos anys que hi viuen.

Darrer desig d'ell, per ara, desig burges: un fill. Un fill com el del seu cosí, tan bell, tan blond.

Deu mesos i el desig del cap de casa s'ha realitzat.

El fill és gairebé idèntic al del cosí. Blond, bell.

Ella, en monologuejar amb ella mateixa.

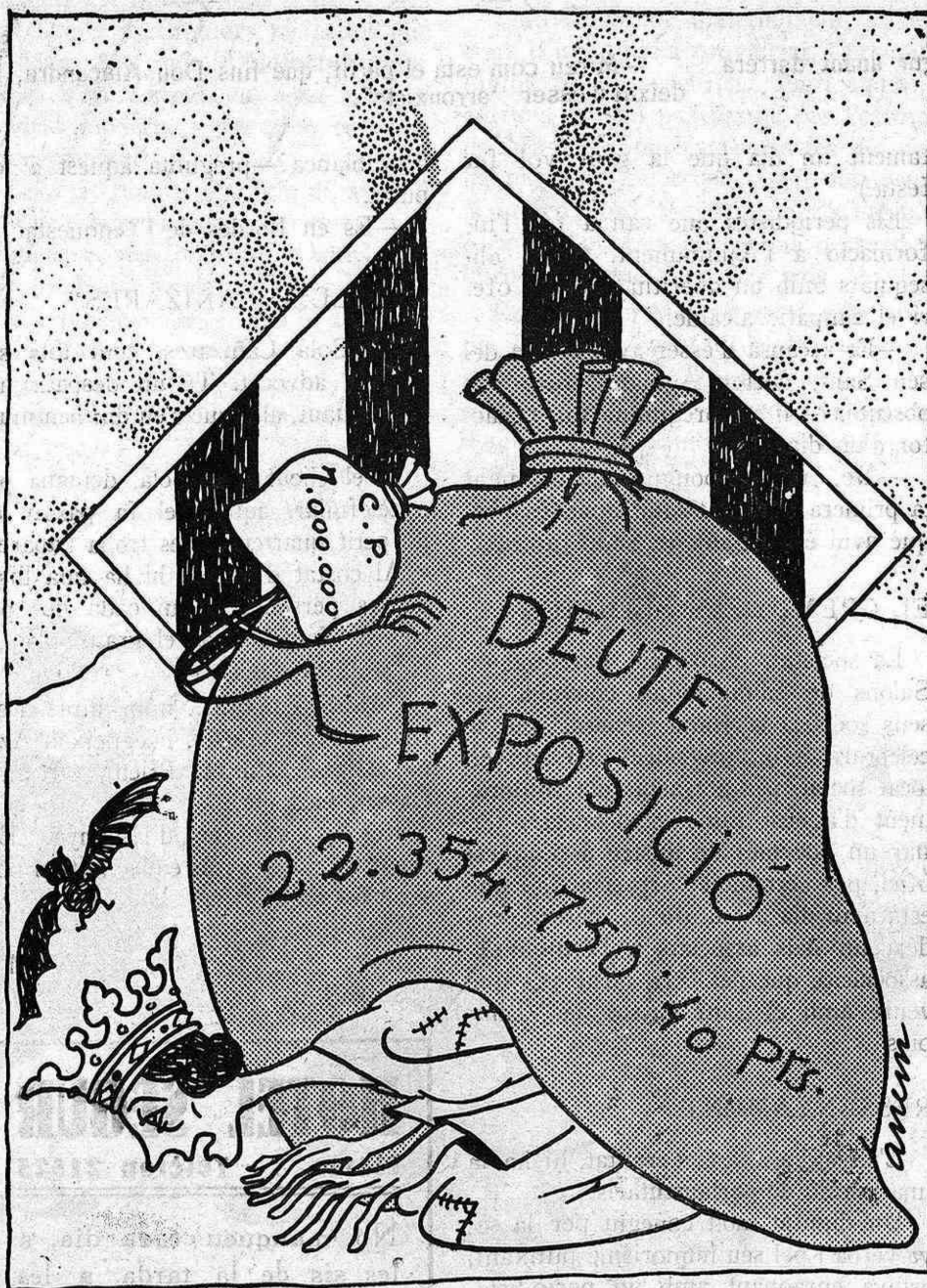
es confesa que és la casada de l'etern sacrifici!

CONTRASTS. El banquer, panxut d'orgull i esponjós de fum de tabac car, es vana que fa tres anys que no ha assistit a cap concert de música.

El músic, espellifat de somnis i verd de floridura, es lamenta que faci trenta anys—els seus—, que no hagi pogut entrar a cap Banc.

El públic troba que les actrius són belles quan ja no en són... i que els autors tenen talent quan ja no en tenen.

La dona es venja amb l'home que l'estima, de l'home que no l'ha estimada.

Barcelona

—No sé com en sortiré de tot això, en comptes de treurem pès, encara m'en posen 7.000.000 de torna.

Dos amics.

L'un estudiava matemàtiques. L'altre llatí.

L'un extreia rels cúbiques. L'altre els diners de la butxaca de l'armilla del pare.

El paral·lel de les seves vides quedà ja marcat des de la infantesa.

✻

Rebo aquesta confessió.

Sé que la vida no és cotemplació, sinó que és activitat.

Però vull ésser actiu, i no sé que fer

INTERROGACIO. Si els que volgueren atentar contra la vida de Mussolini—que foren fusellats—, s'haguessin volgut confessar abans de morir, què els hauria perdonat el confessor?

L'atemptat contra l'Autoritat?

Per a canviar d'autoritat cal atemptar contra d'ella.

Pequen, doncs, els qui en atemptar contra l'autoritat no triomfen i no pequen els qui surten triomfants de l'atemptat?

No seguim interrogant.

LA TRAGEDIA DELS LLOPS DE SIBERIA. Set, vuit, deu pams de neu. I encara neva! Blancor d'horitzó a horitzó.

Paisatge dessolat.

Fa vuit dies que aquests pobres llops siberians no s'han pogut alimentar de res més que de l'ombra dels viatgers que viatgen en el tren.

INTERIOR. Abans es deia Paulina: ara es diu Polly. La seva germana es deia Lluciana: ara es diu Liu.

El canvi l'ha fet Polly. En deixar la seva vida regular i de tradició, canvià el moblatge Lluís XV i Renaixement per un moblatge anglès de darrera fornada. Tot el sant dia la victrola escampa per la casa la música xarolada de discos com "I am sorry, Sally" i "Only a rose".

Polly s'ha espiritualitzat, moderníssima. Cal oir com diu, arran d'un ram de tulipes que té damunt la taula: "Ell no trobava, per a oferir-me, res digne de mi. Però jo, que sóc humil, el vaig aturar un dia davant dels aparadors d'un joier i li vaig mostrar un parell de brillants. Comprend que era poc, si es comparava amb el que ell somniava donar-me. Però com les dones ens sabem conformar tan fàcilment"...

Polly, quan riu sorollosa, recorda el caure de les fitxes de dominó damunt de marbre.

La seva rialla, per a sortir de la cambra, ha d'empenyer el sol que es filtra per les fenelles de la persiana.

RAMON VINYES

GOYA

Estrena de "Los Julianes", d'Eduard Marquina.

Foc de passió. Paraula a tota pompa, crinada d'imatges. Això és l'obra. L'argument l'han explicat molts, i no cal: no vol tenir, ni té, una gran novetat. Les obres de Marquina són menades pels versos, no és l'obra en vers la que els mena.

Eduard Marquina no s'ha deixat contaminar per la comercialitat del teatre d'avui. Escriu el que sent que ha d'escriure, i la seva obra de dramaturg-poeta té sempre la màxima dignitat.

Eduard Marquina ha tingut la sort de trobar a Margarida Xirgu. La gran actriu catalana tampoc ha volgut enfangar-se amb l'art de comerç. Compta entre les poquíssimes actrius, que diuen en castellà, no devallades a Muñoz Seca ni als seus deixebles.

Margarida Xirgu, en l'obra de Marquina: "Los Julianes", és la gran actriu de quan ho pot ésser. Dir versos i portar una vida amagada va molt bé pel seu temperament. La modalitat darrera de Marquina—drama de terra i passió, la millor, i per això també remarcuem la sort que tingué en trobar la Xirgu—, es pot assegurar que ve de la Xirgu, que n'ha estat l'inspiradora ja que n'havia d'ésser la realitzadora.

Cartell de Marquina i Xirgu: pot anar-se al teatre amb la seguretat que la representació deixarà un record.

NOTA AL MARGE DE LA REPRESENTACIÓ DE: "LOS JULIANES", AL GOYA

Sala d'espera amunt i sala d'espera avall, en els entreactes, ens naixia un retret per a Margarida Xirgu. Qui sap si engrandia aquest retret l'admiració que sentim per l'actriu.

Es molt comprensible, i ho compremem, que la Xirgu hagi deixat la nostra escena. El que no compremem ja tant és per què Margarida Xirgu no ha pensat en portar un xic de repertori català entre el seu repertori.

A Catalunya no hi ha res per a el seu temperament? L'ombra negra d'aquest Joaquim Montaner és la que posa el veto, prop de l'actriu, a les coses de Catalunya?

Margarida Xirgu hauria pogut fer teatre de Castella sense desvincular-se d'un tot del teatre nostre. Es més, hauria pogut ésser la que el portés a les terres castellanés, i el fes conèixer. No pretenem que fes teatre català exclusivament; teatre català en una petita proporció.

A Catalunya—Margarida Xirgu—, hi té dramaturgs que ho fan més bé que els Machado, teatralment parlant i àdhuc com a poetes en el teatre. Hem dit el nom dels Machado com exemple i ja que la Xirgu n'ha encartellat una estrena. Nosaltres, que admirem els germans Machado com a poetes, no els admirem pas com a dramaturgs. La seva obra de dramaturgs és carrinclona i endarrerida.

Catalunya hauria pogut donar a Margarida Xirgu alguna obra que la fes nostra un bon xic més del que sembla ésser-ho, i del que sembla voler ésser-ho.

Ara tenim la recança de dir que Margarida Xirgu, catalana, s'ha donat en absolut al teatre castellà, no al teatre en castellà.

Els autors castellans feren bé en desagrar-la d'haver-li dit catalana, com a insult. Catalana ho digueren com a insult a la dona. A l'actriu no li podien pas dir.

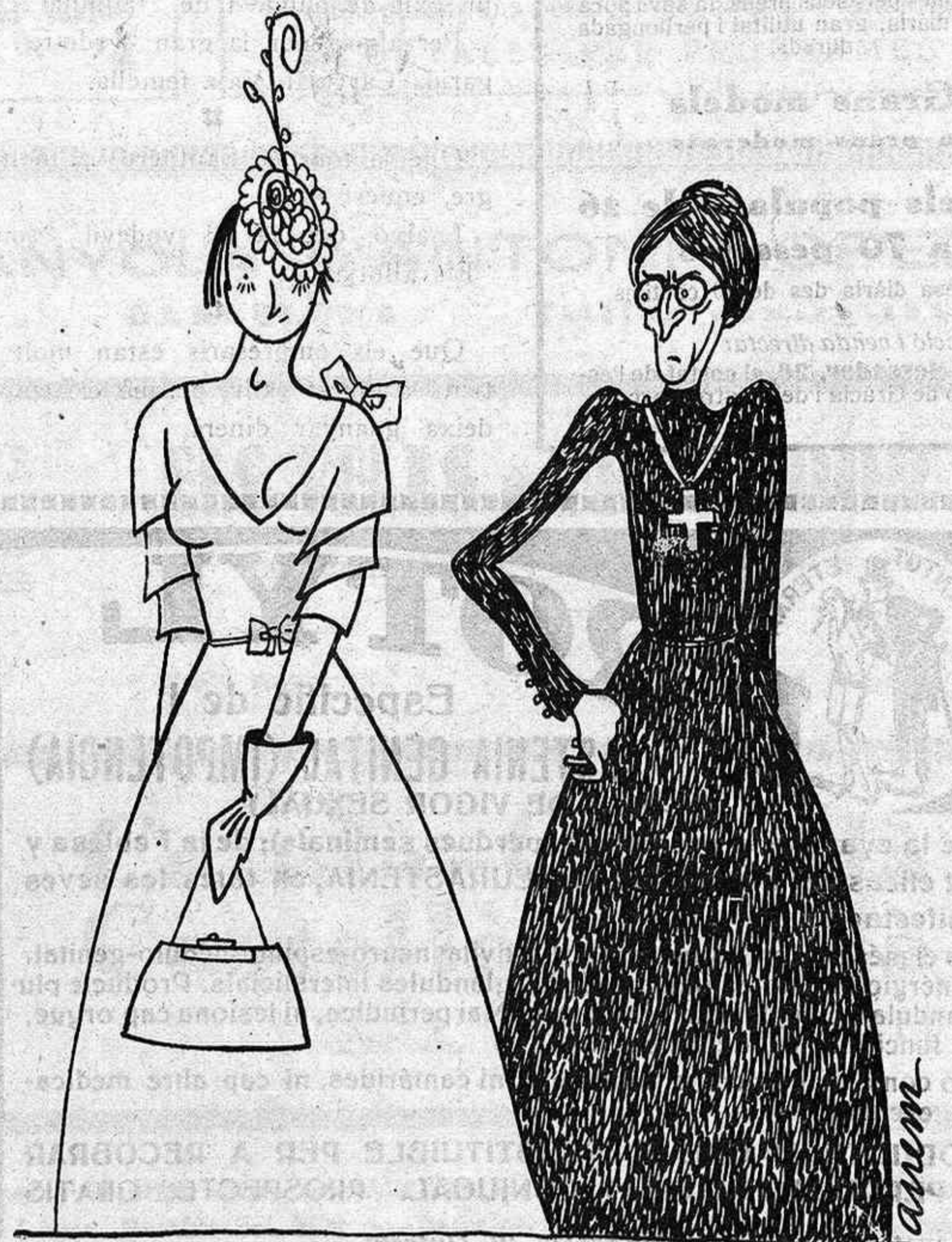
NOVES DE LA VINENT TEMPORADA TEATRAL

Si volguéssim fantasiar, o si volguéssim portar al paper imprès les fantasies dels fantasistes, en tindriem moltes.

Que Carles Soldevila fa gestions per determinats empresaris.

Que Millàs-Raurell organitza, o intervé, en l'organització d'una companyia.

Que en Màntua té la pretensió de portar-nos aquest hivern—i que es pot dir que es refia dels de Romea—, una obra que ara fa fer pels pobles: "Alià en l'Havana!" A l'original diuen que es deia: "Hallà en l'Havana". Semblant estrena s'oblidaria quan es volgués treballar—com els de Romea saben fer-ho—,

Educació moderna

—Recordi's bé dels consells del "padre [Cucurella]"; tens de xiular, cridar Mori la República i "Viva el Cristo Rey", com ho fan les dones que es respecten.

per la subvenció que ha promès la Generalitat.

Que algun poble de Catalunya—i ho diem per les representacions d'aquest estiu—, està ja tip que la burreria dels actors que els vénen de Barcelona el tracti d'ase i es proposa demostrar que no està conforme ni amb el tracte, ni amb aquestes obres escrites a posta pels mercats barcelonins i pels pobles de Catalunya.

Que sembla que Ramon Tor no ha enllestit encara l'obra que havia de donar al nou empresari de teatre català.

Que el amic de Ramon Vilaró per fi han pogut lograr, i després d'uns esforços més grans que els que calgueren per a treure del fons de l'aigua les galeres de Tiberi, que aquest els lligis una de les cinc o sis tragèdies que té inèdites. La que els lligirà un dia d'aquests, si ho

permet la pluja, té cinc actes i està escrita en vers. Porta per títol: "Marc Aureli ja s'afaita". Es treballada a la manera de les produccions satíriques de Bernard Shaw.

La vinent setmana parlarem del doctor Dolcet com a dramaturg, darrera revelació de l'estiu.

WORK

ES DIU...

Que Santpere, a l'hivern proper, va a l'Espanyol... del Paral·lel.

Ja ho sabíem...

Que el proper hivern molts "actors" de vers quedaran parats.

Nosaltres moltes vegades hi hem quedat de parats veient-los "fer comèdia" i pensant que podent dedicar-se a altres activitats volen viure del teatre.

Que al Còmic estrenaran "Mi mujer es un hueso", obra del Mestre Alonso. Sentiríem que amb aquest os, l'empresa s'hi ennuégues.

Que "La pipa de oro", en el Tívoli és un èxit de públic i de "taquilla".

Per algo tenen la gran "vedette" Margarida Carvajal. Vaja femella.

Que la tournée Santpere va molt magre, aquest estiu.

I això, que fa el vodevil "sonoro" "Els allotjats".

Que els empresaris estan molt contents d'aquest estiu, perquè el temps els deixa guanyar diners.

Doncs que els guardin per pagar quan el negoci no els vagi bé.

Que en Roure aquest hivern es fa empresari de l'Arnau per estrenar els seus vodevils "sonoros".

Empresari?, em sembla que no.

Que "La Virgen morena" és un èxit. Això o direm dintre un parell de setmanes.

BRIK

ESQUELLOTS

Es digna d'una gran ciutat la instal·lació de la ratificació del cens electoral en el Palau de Projeccions. S'ha de veure, i veient-ho no es pot per menys que felicitar el cap d'estadística, senyor Crumuse.

Els catalans, per no ésser menys, pensem regalar una casa estable al gran savi Royo Villanova.

Queda oberta la subscripció.

Es veu que els monàrquics no deixen de conspirar.

Pobrets, no saben que tot això és temps perdut, que la calor no els ajuda.

Les revolucions necessiten molts graus de temperatura i no graus de general...

Cambó diu que vindrà a Barcelona per setembre.

Li aconsellem que es posi cotó a les orelles. Francisquet, no val a badar!

La Lliga es prepara per les properes eleccions.

Nosaltres aconsellem a l'Esquerra que no dormi, perquè la Lliga és un peix que es porta l'oli i els embutxats.

Imp. "L'Esquella". -- Om, 8, Barcelona

LA BEGUDA DE MODA

De veritable
suc de pinya
americana

Telèfon 18301

NEVERES "GLACIAL"

Per a establiments i ús domèstic

Sumament fredes, sòlides i pràctiques, són econòmiques pels seus preus, la seva poca despesa diària, gran utilitat i perllongada durada

Grans models
a preus moderats

Models populars de 26
a 70 pessetes

Despesa diària des de 10 cèntims

Construcció i venda directa:

Benei i Mercader, 26, al costat de l'estació de Gràcia i del Teatre Bosc

EROTYL

Específic de l'
ASTENIA GÈNITAL (IMPOTENCIA)
(MANCA DE VIGOR SEXUAL)

De la eyaculació prematura (pèrdues seminals); de la Feblesa y molt eficaç per a combatre la NEURASTENIA, en totes les seves manifestacions.

Es el més poixant estimulante de l'activitat neuro-espino-médulo-genital. Sinèrgic i homo-estimulasa de les glàndules intersticials. Producte pluriglandular, completament inofensiu. Mai perjudica, ni lesiona cap orgue, ni el funcionament dels mateixos.

No conté, ni estircnina, ni fòsfurs, ni cantàrides, ni cap altre medicament excitant.

PRODUCTE MAGNE E INSUSTITUIBLE PER A RECOBRAR LA PERDUDA FELICITAT CONJUGAL. PROSPECTES GRATIS

Laboratoris Farmacològics del Dr. W. Dutrem
Alt de Sant Pere, 50 - BARCELONA - Telèfon 18631

Preu: 21'75 ptes.

CLINICA GALLEGO

Carrer Nou de la Rambla, 18 - Telèfon 24055

Vies urinàries Consulta de 10 a 1 i de 4 a 7
Festius: de 10 a 1

**Pell - Sífilis - Pròstata - Matriu
Electroteràpia - Impotència**

Mobles i Matalassos

A TERMINIS i SENSE FIADOR

Carrer Santa Anna, 18 - Barcelona

La terrible feridura

(APOPLEXIA)

S'evita i cura amb el famós

ANTIAPOPLÈCTIC VALLVERDÚ

Flascó, 10 pessetes, a totes les farmàcies

Detalls: Laboratoris K L A M - Reus

VIES URINARIES

Curació especial garantitzada i ràpida de la blenorràgia i les seves complicacions - Avariosis, Pell, Morenes, Diatèrnia

CLINICA FONTOVA

Carrer Nou de la Rambla, 4 (abans Conde del Asalto)
D'11 a 1 i de 5 a 7 Econòmica, de 7 a 9

TEATRE COMIC

PALAU DE LA REVISTA

Avui, divendres, nit: El sorollós èxit

¿QUE PASA EN CADIZ?

creació de CELIA GAMEZ

Es despatxa a tots els Centres de Localitats

ROYAL CONCERT

Marquès del Duero, 106 - Telèfon 20384

Direcció artística: LEOPOLD MORAL

El Music-Hall de les cares boniques

Cabaret d'1 a 4 matinada

ORQUESTINA REMEN WARTY i P. GALLO

BA-TA-CLAN Marquès del Duero, 85 - Tel. 31374
Tarda a les 3,30 ::: Nit a les 9,30

El millor programa de varietés - 60 ARTISTES - Joventut, Art, Luxe, Bellesa, Distinció - ESTER - LUCENTINA - BENÍTEZ
GERMANS RICARDO - MARINA LÓPEZ

Pilar Aranda - L. Velazco - Flor de Mallorca - Julià Reyes

ANITA FLORES

Tots els dies un alegre vodevil - Dancing d'1 a 4 matinada

FRONTÓ NOVETATS

Tots els dies grandiosos partits, tarda i nit

ELS MILLORS PELOTARIS

Si voleu passar una bona estona, aneu al Frontó Novetats

DETALLS PER PROGRAMES

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

OBRES COMPLETES
d'Ignaci Iglesias

ELS VELLS * FRUCTIDOR

Amb un pròleg de PERE COROMINES

Vuitè volum

5 pessetes

DICCIONARI

**Català-Castellà
Castellà-Català**

Preu: 15 pessetes

Per A. ROVIRA I VIRGILI

NOTA. Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorguen descomptes.

Enraonant la gent s'entén

—Visca Galicia...
—Visca Catalunya...